

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

18-19 ЛЮТОГО 2021 РОКУ

М. ЗАПОРІЖЖЯ

УДК 614.253:17.021.3](063)

З-41

Редколегія:

Боярська Л. М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І. Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю. В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сенетий Д. П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М. О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К. А. – викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (18-19 лютого 2021 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. – 180 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Висновки. Дистанційне навчання має зайняти гідне місце у системі освіти України, що буде сприяти входженню у міжнародний освітній простір. Необхідною умовою для цього є постійне підвищення рівня оволодіння сучасним освітнім програмним забезпеченням за допомогою регулярного проведення циклів тематичного удосконалення, семінарів, вебінарів, майстер-класів тощо.

Список літератури

1. Меморандум створення інформаційної освітньої мережі “Українська дистанційна освіта” [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/add/00/>
2. Прибилова В. М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. *Проблеми сучасної освіти : збірник науково-методичних праць*. 2013. №4. С. 27–36.
3. Проблеми впровадження ДО в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/vprov>.
4. Скрипник Л. М. Дистанційна медична освіта: сучасні реалії та проблеми. *Архів клінічної медицини*. 2012. №2. С. 116–118.

УДК: 378.018.43:611]:616-036,21

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

*Світлицький А. О., к. м. н., доцент кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії,
Чугін С. В., к. м. н., доцент кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії,
Запорізький державний медичний університет*

Анотація. В роботі обговорюються основні проблеми, які виникають у процесі викладання анатомії людини в умовах дистанційного навчання у зв'язку з пандемією COVID-19, та пропонуються шляхи їх вирішення. На сьогодні найбільш актуальними проблемами викладання анатомії дистанційно, за думкою авторів, є неможливість використання трупного матеріалу для навчання та відсутність повноцінного візуального контакту при опитуванні, що ускладнює оцінювання.

Ключові слова: пандемія COVID-19, дистанційне навчання, анатомія людини.

Abstract. The article discusses the main problems of human anatomy teaching in the context of distance learning during the COVID-19 pandemic, and suggests ways to solve them. Today, the most pressing problems of teaching anatomy remotely are the impossibility of using corpse material for training and the lack of full-fledged visual contact during the examination of students, which makes it difficult to assess.

Key words: COVID-19 pandemic, distance learning, human anatomy.

Системи освіти в усьому Світі прийняли заходи щодо зниження негативного впливу пандемії коронавірусу на освіту. На сайті ЮНЕСКО представлено інтерактивне картографування «Глобальний моніторинг закриття ЗВО у зв'язку з пандемією COVID-19», на якому відображено

розвиток ситуації закриття освітніх закладів в різних країнах, починаючи з 8 лютого 2020 року [1]. На 20 квітня минулого року їх кількість склала 1,575,270,054 осіб, що складає 91,3% від загальної кількості осіб, що навчаються в усьому світі [2].

В умовах цієї пандемії і тотальної перебудови навчального процесу, у зв'язку з переходом на дистанційне навчання, виник цілий ряд проблем у викладанні такого предмету як нормальна анатомія людини в ЗВО України. Незважаючи на те, що робота дистанційно в програмі MS TEAMS дає ряд переваг, таких як швидке і зручне проведення тестових контролів, робота з великими аудиторіями, все одно зберігається ряд проблем. У роботі не будемо зупинятися на суто технічних проблемах, таких як необхідність повноцінного забезпечення викладачів необхідними приладами та коштовним програмним забезпеченням, мета роботи – підкреслити проблеми анатомії, як предмету, що викладається дистанційно.

Головною проблемою є те, що анатомія людини – предмет суто наочний, заснований на роботі з трупним (біологічним) матеріалом. Основним методом анатомічного дослідження є метод розтину (препарування), котрий як і раніше не втратив свого значення та дозволяє вивчити зовнішню будову і топографію органів і частин органів людини. Підготовка студентів медиків дистанційно позбавляє можливості використання анатомічних препаратів для пояснення теми викладачем і роботи студента з трупним матеріалом для підготовки до занять. Крім того, в умовах дистанційного викладання випадає така важлива складова навчального процесу на кафедрі анатомії як препарування учбових трупів студентами та виготовлення анатомічних препаратів студентами, як для музею, так і для навчання. Як результат – зниження мотивації у студентів першого курсу, для яких робота з трупним матеріалом є істотним стимулом для вивчення предмета.

Спробою вирішення даної проблеми є використання презентацій, відеозаписів, тривимірних анатомічних зображень, наприклад, 3D моделей з сайту <https://sketchfab.com>, віртуальних анатомічних атласів таких як BioDigitalHuman.com або Anatomystandard.com, «Primal Pictures» і т.д. [3]. Такі візуалізації дають уявлення про загальні принципи будови і топографії органів, але їх не можна назвати повноцінною заміною трупного матеріалу, так як в більшості випадків вони не передають всіх особливостей будови органу. Крім того, велике значення має відсутність тактильного контакту – студентам дуже важливо бачити різні тканини, та відрізнити їх на дотик. Це є особливо актуальним для майбутніх хірургів, яким іноді доводиться проводити операційні втручання наосліп.

Крім цього, дуже істотною проблемою є неможливість повноцінної спільної роботи студентів у групі. Спільна робота студентів на кафедрі з препаратами після занять є важливою частиною підготовки, тому що підготовка в колективі дозволяє більш здібним студентам допомагати студентам, яким матеріал дається важко. Як показує досвід, така підготовка дає кращі результати ніж індивідуальна.

Серед проблем треба згадати проблему з прокторингом [4; 5]. І це стосується не тільки іспитів, але і практичних занять. Відсутність повного візуального контакту зі студентом (викладач бачить тільки те, що показує камера студента), позбавляє викладача можливості контролювати дії студента

під час відповіді, що викликає неможливість повноцінного оцінювання знань студента. На жаль, існує ряд студентів, які користуються підказками і інформаційними джерелами під час усної відповіді або тестування, як на практичних заняттях так і на іспитах, що не може бути виявлено викладачем в умовах дистанційного опитування.

Надалі в зв'язку з швидким розвитком e-learning використання таких комп'ютерних програм як ExamCookie, Respondus, Proctorio, ProctorU (програмне забезпечення, яке контролює комп'ютерну активність під час іспиту, і забороняє використовувати будь-які незаконні форми отримання допомоги) [6] можливо допоможе уникнути подібних складнощів, але на сьогодні рішенням цієї проблеми є тільки підвищення свідомості студентів.

Для студентів I та II міжнародних факультетів актуальною є проблема ідентифікації студентів та перевірки присутності студентів на практичних заняттях та лекціях з предмету. Сподіваємось в подальшому, впровадження таких додатків як «ClassPoint» та «ClassPoint App», допоможе вирішити цю проблему.

Список використаних джерел:

1. Сайт ЮНЕСКО COVID-19 Educational Disruption and Response. URL: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> (дата звернення: 20.01.2021).
2. Підтримка ЮНЕСКО: Навчальний відгук на COVID-19. URL: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> (дата звернення 20.01. 2021).
3. Никонорова М. Л., Карелина Н. Р. Использование дистанционного обучения при изучении функциональной анатомии опорно-двигательного аппарата. *Ученые записки СПбГМУ им. акад. И. П. Павлова*. 2011. Том XVIII. № 2.
4. Нестеренко Е. Что такое прокторинг и чем полезен на экзаменах, тестировании и в обучении [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://finacademy.net/materials/article/proctoring>
5. Прокторинг в онлайн-экзаменах: как это работает? [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://habr.com/ru>
6. Respondus [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://web.respondus.com>

ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ

*Соляник О.В., к.м.н., асистент кафедри пропедевтики дитячих хвороб,
Запорізький державний медичний університет*

Сучасні комп'ютерні технології дозволяють забезпечити передачу знань. Інтернет, інтерактивні електронні навчальні посібники, мультимедійні та телекомунікаційні технології сприяють навчанню студентів. Це все дозволяє налагодити постійний взаємозв'язок між викладачем та студентом. Не можливо не відзначити, те, що медична освіта відрізняється від інших видів освіти не лише відносинами між викладачами та студентами, а ще й між лікарями та пацієнтами. Дистанційне навчання з використанням сучасних технологій є сучасною та найбільш доступною, інноваційною формою навчання в умовах пандемії COVID-19.

Дистанційне навчання майбутніх лікарів – це сукупність сучасних, інноваційних технологій, що забезпечують надання інформації в